

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญ

มนุษย์เป็นสัตว์สังคม การอยู่ร่วมกันในสังคมย่อมมีกรณีพิพาทเกิดขึ้นได้ภายในสังคมไม่มากนัก ซึ่งเมื่อมีกรณีพิพาทขึ้นมาแล้ว ก็เป็นการยากที่จะเยียวยาให้สภาพสังคมและสภาพจิตใจ รวมทั้งความรู้สึกกลับคืนมาได้ ซึ่งก็เป็นการยากที่จะป้องกันหรือไม่ให้มีการกระทบกระทั่ง หรือมีการข้อพิพาทกันทั้งในทางอาญาและในทางแพ่ง ซึ่งไม่ว่าเมื่อข้อพิพาทใดได้เกิดขึ้นแล้ว ความสำคัญของการแก้ไขและกระบวนการแก้ไขไม่ให้ข้อพิพาทนั้นทวีความรุนแรงขยายวงกว้างไปอันส่งผลเสียต่อสังคมได้ ดังนั้นทางออกที่ดีที่สุด คือการที่คนในสังคมเดียวกันจะร่วมมือกันเพื่อแก้ไขข้อพิพาทนั้น และพยายามหาทางออกในการเยียวยาความเสียหายให้กลับคืนมาได้ ซึ่งการแก้ไขปัญหาดังกล่าวก็ทำได้ด้วยการใช้กระบวนการยุติธรรมที่มีความเข้มแข็งและคนในสังคมชุมชนมีส่วนร่วมด้วยอย่างแท้จริงจึงจะเป็นกระบวนการยุติธรรมที่มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด

สำหรับระบบงานยุติธรรมของไทยมีวิวัฒนาการมาตั้งแต่โบราณกาล ในสมัยสุโขทัย พ่อเมืองหรือพระเจ้าแผ่นดินทางวินิจฉัยชี้ขาดคดีหรือข้อพิพาทด้วยพระองค์เอง ประชาชนผู้มีทุกข์ร้อนในเรื่องอรรถคดีหรือเรื่อง อื่น ๆ ก็ไปร้องทุกข์ต่อพ่อเมืองได้ และลักษณะของตุลาการในสมัยนั้นจะต้องตัดสินคดีด้วยความยุติธรรม ดังที่ปรากฏในศิลาจารึกหลักที่ 1 ด้าน 1 ซึ่งอ่านเป็นภาษาปัจจุบันว่า “ไพร่ฟ้าลูกเจ้าลูกขุน มิแลผิดแผกแสกกว้าง สนวนดูแท้แล้วจึงแล่งความแก่เขาด้วยชื่อ บ่เข้าผู้ลักบ่มักผู้ช่อน” ซึ่งจะเห็นได้ว่าเป็นการที่ผู้ปกครองบ้านเมืองใช้กระบวนการยุติธรรมที่ประชาชน ชุมชนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง

ต่อมาในสมัยอยุธยา มีการจัดทำกฎหมายเป็นลายลักษณ์อักษรและเป็นหมวดหมู่มากยิ่งขึ้นและกระบวนการยุติธรรมก็ได้พัฒนาไปอีกขั้นตอนหนึ่ง ทั้งนี้คงเนื่องมาจากมีประชาชนเพิ่มมากขึ้น ตลอดจนมีหัวเมืองเอกโทตรีเพิ่มมากขึ้นด้วย กฎหมายสมัยกรุงศรีอยุธยาที่มาจากคัมภีร์พระธรรมศาสตร์และพระราชศาสตร์ ในคัมภีร์พระธรรมศาสตร์ ผู้พิพากษาตุลาการต้องเป็นผู้ปราศจากอคติทั้ง 4 คือ ฉันทาคติ คือ ความลำเอียงเพราะรักใคร่ , โทษาคติ คือ ความลำเอียงเพราะโกรธ , โมหาคติ คือ ความลำเอียงเพราะหลง และภยาคติ คือ ความลำเอียงเพราะกลัว นอกจากนี้คัมภีร์นี้ได้อธิบายหลักที่ตุลาการพึงระลึก และปฏิบัติในการพิจารณาพิพากษาคดีรวม 24 ประการ เกี่ยวกับการพิจารณาคดี เพื่อตัดสินว่าฝ่ายใดเป็นผู้ชนะคดี โดยเฉพาะในคดีที่ผิดแปลกไปจากธรรมดา ในสมัย

อยุธยา ก็ได้มีการตรากฎหมายเกี่ยวกับพิสูจน์ดำเนิน uly เพลง สำหรับกรณีที่จะมีการพิสูจน์ด้วยการดำเนิน uly เพลงนั้น เป็นกรณีที่จะอาจเกิดขึ้นได้ทั้งในคดีแพ่งและคดีอาญาการพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของทั้ง โจทก์และจำเลยมีอยู่ 7 อย่าง คือ ให้ล้วงตะกั่ว ให้สาบาน ให้ uly เพลงด้วยกัน ให้ดำเนินด้วยกัน ให้ uly น้ำทวนน้ำแข่งกัน ให้ uly น้ำขำผากแข่งกัน และให้ตามเทียบคนละเล่มเท่ากันแข่งกัน ถ้าฝ่ายใดแพ้พิสูจน์ให้ใหม่ผู้แพ้เป็นทวิคุณ ยกทรัพย์สินคืนให้เจ้าของ และที่เหลือแบ่งเป็นสินไหมครึ่งหนึ่ง และของหลวงครึ่งหนึ่ง ซึ่งก็ยังคงสะท้อนให้เห็นว่ากระบวนการยุติธรรมในสมัยอยุธยา นี้ เปิดให้ ประชาชนมีส่วนร่วม และสามารถให้ประชาชนตัดสินคดีความได้จากสิ่งที่ประชาชนพบเห็น ว่าใครเป็น ผู้กระทำความผิด

ต่อมาสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก (รัชกาลที่ 1) ทรงโปรด ให้มีการชำระกฎหมายที่มีมาแต่เดิมให้ถูกต้องและจัดไว้เป็นหมวดหมู่ และเมื่อชำระเสร็จแล้วได้โปรดให้ อาลักษณ์เขียนไว้ 3 ฉบับ กฎหมายทั้ง 3 ฉบับนี้ให้ประทับตราราชสีห์ คชสีห์ และบัวแก้ว รวมเรียกว่า กฎหมายตราสามดวง จวบจนมาถึงสำหรับระบบงานยุติธรรมของเราในปัจจุบัน ได้มีการแบ่งแยกอำนาจ หน้าที่กันโดยเด็ดขาด คือ การสืบสวน สอบสวน และจับกุม เป็นหน้าที่ของพนักงานฝ่ายปกครองหรือ ตำรวจ การฟ้องคดี และการดำเนินคดีในศาลเป็นหน้าที่ของอัยการและทนายความ การพิจารณา พิพากษาคดีเป็นหน้าที่ของศาล และการปฏิบัติตามคำพิพากษาคดีเป็นหน้าที่ของศาล และการปฏิบัติตาม คำพิพากษาเป็นหน้าที่ของกรมคุมประพฤติและกรมราชทัณฑ์ หรือรวมเรียกว่ากระบวนการยุติธรรม โดยสถาบัน ซึ่งเรียกเป็นภาษาอังกฤษว่า Corrections (ดร.พิมลรัตน์ วรรณะหทัย สรุปรการบรรยาย หลักสูตรนิติศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีปทุม 2559)

เมื่อพิจารณาจากอำนาจหน้าที่ขององค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับระบบงานยุติธรรมในปัจจุบันน่าจะ แบ่งออกได้เป็น 2 ลักษณะคือ ลักษณะที่เป็นระบบงานควบคุมอาชญากรรม (Crime Control Establishment) และลักษณะซึ่งถือว่าระบบงานยุติธรรมเป็นระบบย่อยของชุมชน(Criminal Justice as a Community Subsystem) ซึ่งรวมเอาระบบแรกเข้าไว้ด้วย Politics-03 2552 ระบบกระบวนการ ยุติธรรมไทย) โดยมีลักษณะงานดังต่อไปนี้ ว่าด้วยระบบงานควบคุมอาชญากรรม ได้แก่ ระบบงานที่ว่า ด้วยการบังคับใช้กฎหมาย การฟ้องร้องดำเนินคดี การต่อสู้คดี การพิจารณาพิพากษาคดี การลงโทษ และการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องโทษให้กลับตนเป็นพลเมืองดีงานต่าง ๆ ดังกล่าวมานี้ส่วนใหญ่ที่สุดเป็นงานที่ ดำเนินการโดยหน่วยงานของรัฐ ซึ่งมีวัตถุประสงค์ที่มุ่งต่อการลงโทษผู้ฝ่าฝืนกฎหมายของรัฐ ดังนั้น ระบบงานควบคุมอาชญากรรมนี้พอจะแยกออกให้เห็นว่า 1) เป็นระบบงานที่ประกอบด้วยงานมากมาย หลากอย่างที่จะต้องทำ 2) งานต่าง ๆ ดังกล่าวจะต้องดำเนินการโดยผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับงานนั้น ๆ เช่น การบังคับใช้กฎหมาย (สืบสวน สอบสวนและจับกุม) การฟ้องร้องดำเนินคดี และการพิจารณาพิพากษา คดี เป็นต้น 3) การปฏิบัติงานต่าง ๆ ดังกล่าว ยกเว้นทนายความ จะต้องทำโดยหน่วยงานของรัฐ 4) การปฏิบัติงานต่าง ๆ ดังกล่าวจะต้องมีวัตถุประสงค์เกี่ยวกับการลงโทษโดยเจ้าหน้าที่ของระบบงานต่าง ๆ ดังกล่าวมานี้ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองหรือตำรวจ พนักงานอัยการ ทนายความ ผู้พิพากษา พนักงานคุมประพฤติเจ้าหน้าที่ของเรือนจำ และพนักงานพักการลงโทษ ระบบงานยุติธรรมที่เป็น ระบบงานควบคุมอาชญากรรมนี้ เป็นระบบงานที่เห็นได้ชัดและเป็นระบบงานที่ปฏิบัติหน้าที่เป็น

ประจำวัน แต่อย่างไรก็ดี ลักษณะของระบบงานควบคุมอาชญากรรมนั้นมีความห่างเหินจากชุมชนและประชาชน ระบบนี้โดยทั่วไปประชาชนจะมองเห็นอาชญากรรมเป็นสิ่งที่ผิดปกติ และงานของเจ้าหน้าที่ผู้เชี่ยวชาญต่าง ๆ มักจะได้รับการประเมินผล โดยเฉพาะจากงานที่ผู้เชี่ยวชาญเหล่านี้ดำเนินการกับอาชญากร ผู้เชี่ยวชาญเหล่านี้จะยังอยู่ห่างออกไปจากชุมชนยิ่งขึ้น เพราะประชาชนรู้สึกไม่ไว้วางใจในการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่เหล่านี้ เพราะความเกรงกลัวต่ออำนาจที่กฎหมายให้ไว้ หรือเพราะความลับในระบบงานราชการ จนทำให้ประชาชนมีความคิดว่าตนเองไม่ได้มีส่วนร่วมในการจัดการสังคมเมื่อมีกรณีข้อพิพาทขึ้น ดังนั้น หากประชาชนซึ่งเป็นบุคคลที่อยู่ในสังคมและถือว่าเป็นผู้เสียหายคนหนึ่งก็สามารถมีส่วนร่วมในการจัดการสังคมได้ ดังนั้น ก็เป็นการดีที่จะเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมกับระบบงานยุติธรรมที่เป็นระบบย่อยของชุมชน และจัดตั้งยุติธรรมชุมชนเพื่อให้ประชาชนที่เป็นผู้เสียหายที่แท้จริงได้เข้ามามีส่วนร่วมกับการจัดการปัญหาประเด็นข้อพิพาทนี้

จากสภาพการณ์ของความเป็นมาทั้งหมด ผู้วิจัยจึงคิดที่จะหาคำตอบในประเด็นปัญหาต่อไปนี้ เพื่อให้ประชาชนในสังคมมีส่วนร่วมในกระบวนการยุติธรรมชุมชนและสามารถจัดตั้งยุติธรรมชุมชนเพื่อขจัดปัญหาข้อพิพาทและลดปริมาณคดีออกจากกระบวนการยุติธรรมได้ อีกทั้งทำให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการจัดการชุมชนและสามารถร่วมมือกันเป็นชุมชนที่เข้มแข็งเพื่อพัฒนาตนและสังคม และท้องถิ่นได้ ผู้วิจัยจึงแบ่งประเด็นศึกษาออกดังต่อไปนี้

ประเด็นที่ 1 แนวคิดทฤษฎีในการจัดตั้งยุติธรรมชุมชน

สำหรับการจัดตั้งยุติธรรมชุมชนนั้นมีหลักการของการจัดตั้ง ความว่า ระบบงานยุติธรรมที่เป็นระบบย่อยของชุมชน หมายความว่า หน่วยงานต่าง ๆ ในชุมชนทั้งภาครัฐและเอกชน ร่วมมือกันโดยให้หน่วยงานต่าง ๆ เหล่านี้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของระบบงานยุติธรรมเพื่อ ป้องกันอาชญากรรมและการลดอาชญากรรม รวมทั้งร่วมมือในการลดข้อพิพาทของประชาชนในชุมชนในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านการศึกษา ด้านการสังคม ด้านการสงเคราะห์ ด้านเยาวชน และด้านข้อพิพาทคดี เป็นต้น ซึ่งปัญหาที่ต้องพิจารณาก็คือ ทำอย่างไรประชาชนในชุมชนจะมองและสามารถยอมรับว่าการบริหารงานยุติธรรมเป็นส่วนหนึ่งของการทำหน้าที่ควบคุมสังคมของสถาบันต่าง ๆ ในชุมชนทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นในทางการที่ทำโดยครอบครัว โรงเรียน และสถาบันทางศาสนา และทางสังคมอื่น ๆ ซึ่งเมื่อร่วมกับสถาบันทางกฎหมายต่าง ๆ แล้วก็จะประกอบเข้าเป็นโครงสร้างทางสังคมทั้งหมด และในฐานะชุมชนที่เป็นระบบย่อย หน่วยงานยุติธรรมต่าง ๆ จะร่วมกันกับหน่วยงานย่อยอื่น ๆ ที่ควบคุมสังคมให้มีความรับผิดชอบร่วมกันในการที่จะทำให้บุคคลทุกคนหันมาเอาใจใส่กับผลประโยชน์ของชุมชนและคนรอบข้าง

สำหรับเป้าหมายในการจัดตั้งยุติธรรมชุมชนนี้ ไม่ใช่แต่เพียงการควบคุมอาชญากรรมอย่างเดียวอีกต่อไป แต่ทว่าเป็นการส่งเสริมให้ทุกคนปฏิบัติตามกฎหมาย กติกาในสังคม และในขณะเดียวกันยังสามารถจัดการกับปัญหาคดี ข้อพิพาทในสังคมได้ และในส่วนของการดำเนินกระบวนการยุติธรรมโดยสถาบันนั้นจะถือว่าการบังคับใช้กฎหมายเป็นหนทางสุดท้าย และจะใช้บังคับเฉพาะกับกรณีรูปแบบของพฤติกรรมที่ไม่อาจควบคุมโดยการควบคุมอย่างไม่เป็นทางการ เมื่อการบริหารงานยุติธรรมอาจเป็นส่วนหนึ่งของปัญหาอาชญากรรม เมื่อมาตรการควบคุมอาชญากรรมก่อให้เกิดผลในทางตรงกันข้าม หรือขัดต่ออุดมการณ์ทางวัฒนธรรมของสังคมแล้ว การให้สังคมเยียวยาสังคมเองจึงเป็นเรื่องที่ควรปฏิบัติอย่างยิ่ง

เพื่อเมื่อใดเกิดคดี เกิดการกระทำความผิด หรือ เกิดข้อพิพาทขึ้นมา แท้จริงแล้วบุคคลทั่วไปอาจไม่เข้าใจว่าผลเสีย ผลกระทบในที่สุดนั้น ตกอยู่กับสังคมอย่างไม่ต้องสงสัยซึ่งการที่ผู้วิจัยเลือกวิจัยในพื้นที่อำเภอเขาคิชฌกูฏนั้น ก็เพื่อต้องการให้การวิจัยเป็นประโยชน์ต่อพื้นที่จังหวัดจันทบุรี ซึ่งเป็นท้องถิ่นใกล้เคียงกับมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ซึ่งทางคณะผู้วิจัยได้เคยจัดทำโครงการโดยใช้พื้นที่ของอำเภอเขาคิชฌกูฏ และประชาชนผู้เข้าร่วมวิจัยซึ่งเป็นประชากรในเขาคิชฌกูฏ ซึ่งพบว่าปัญหาความขัดแย้งอันเกิดจากความไม่รู้กฎหมายหรือแม้กระทั่งการกระทำที่เป็นการละเมิดกฎหมายยังมีอยู่โดยเป็นการกระทำที่เกิดจากความไม่รู้หรือรู้เท่าไม่ถึงการณ์ และในขณะเดียวกันก็พบว่าประชากรและเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือผู้นำชุมชนมีความรู้ ความสามารถ และมีความมุ่งมั่นในการจัดการแก้ไขปัญหาข้อพิพาทอย่างแท้จริง เพียงแต่ขาดการจัดตั้งศูนย์ยุติธรรมและระบบบริหารการจัดการอย่างเป็นรูปธรรมก็จะนำมาซึ่งความเข้มแข็งในชุมชนเขาคิชฌกูฏได้เป็นอย่างดี และหากมีมาตรการทางกฎหมายมารองรับอย่างมีหลักการจะนำมาซึ่งการจัดตั้งศูนย์ยุติธรรมชุมชนที่มีความเข้มแข็งเป็นอย่างมากได้ในที่สุด

ประเด็นที่ 2 ประเด็นปัญหากฎหมายในการจัดตั้งยุติธรรมชุมชน

แม้กระบวนการยุติธรรม ที่นำมาใช้ในการแก้ไขปัญหาข้อพิพาทจะมีขั้นตอนกระบวนการที่มากมายหลากหลายขั้นตอน แต่อย่างไรก็ดี กระบวนการยุติธรรมในความหมายของผู้วิจัยที่ต้องการจัดตั้งกลุ่มยุติธรรมชุมชนเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความขัดแย้งในสังคมและทำให้ปริมาณคดีขึ้นสู่ศาลลดน้อยลงโดยอาศัยความร่วมมือกันของคนในสังคมแม้จะไม่ได้ปฏิบัติตามขั้นตอนตามความหมายของกระบวนการยุติธรรม ซึ่งหมายความว่า กระบวนการนับตั้งแต่มีการกระทำความผิดอาญา เพื่อนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ โดยผ่านขั้นตอนการหาตัวผู้ต้องหา ตรวจสอบข้อเท็จจริง ไม่ว่าจะเป็นการสอบสวนในชั้นตำรวจ ชั้นอัยการ การฟ้องร้อง การพิจารณาในชั้นศาล จนถึงที่สุดที่ระบบราชทัณฑ์ก็ตาม แต่หลักการและแนวคิดดังกล่าวก็เป็นการลดปริมาณคดีและหลีกเลี่ยงมิให้มีการบังคับคดีโดยสถาบันทางกระบวนการยุติธรรมซึ่งถือเป็นยุติธรรมทางเลือกแนวใหม่ ทำให้เกิดกระบวนการยุติธรรมชุมชน (Community Justice) หรือ ระบบยุติธรรมชุมชนเข้ามาแทนที่ อันเป็นกระบวนการการที่ส่งเสริมให้ประชาชนสามารถเข้าถึงความเป็นธรรมโดยใช้กระบวนการของชุมชนเองผ่านการกำหนดยุทธศาสตร์เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนในการป้องกันอาชญากรรม จัดการความขัดแย้งและเยียวยาความเสียหายที่เกิดจากอาชญากรรมหรือการกระทำความผิดได้ (จุฬารัตน์ เอื้ออำนวย, 2556 หน้า 164-168)

จากปัญหาที่กล่าวมา ก็ได้มีความพยายามในการร่างกฎหมายเพื่อรองรับกระบวนการยุติธรรมชุมชน กล่าวคือ ร่างพระราชบัญญัติยุติธรรมชุมชน พ.ศ. โดยในขณะนั้นนี้อยู่ระหว่างการนำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาหลักการ โดยคณะรัฐมนตรีมอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาตรวจร่างพระราชบัญญัติฯ ให้เป็นไปตามแนวทางการจัดทำและการเสนอร่างกฎหมายตามบทบัญญัติมาตรา 77 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และหลักเกณฑ์ใน

การตรวจสอบความจำเป็นในการตราพระราชบัญญัติ (Checklist) อยู่โดย พระราชบัญญัติฉบับนี้มีหลักการและเหตุผลประกอบร่างพระราชบัญญัติยุทธธรรมชุมชน พ.ศ...ดังนี้หลักการ :ให้มีกฎหมายว่าด้วยยุทธธรรมชุมชน และเหตุผล คือ “เนื่องจากการมีส่วนร่วมของชุมชนในงานยุทธธรรมตามแนวความคิดยุทธธรรมชุมชนในปัจจุบัน ยังไม่มีกรอบแนวทางการดำเนินงานที่ชัดเจนและยังไม่มีกฎหมายรองรับการปฏิบัติงานของหน่วยงานหรือองค์กร ที่เกี่ยวข้อง เป็นผลให้การดำเนินงานดังกล่าวยังไม่สามารถบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ จึงสมควรกำหนดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านงานยุทธธรรมระดับชุมชนเพื่อเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในงานยุทธธรรมชุมชนและรองรับการปฏิบัติงานของหน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องจึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้”

ดังจะเห็นได้ว่า ในขณะนี้ ร่างพระราชบัญญัติยุทธธรรมชุมชน พ.ศ...ดังกล่าวยังไม่ประกาศออกมาบังคับใช้ ผู้วิจัยจึงเห็นว่า งานวิจัยเรื่องนี้ ซึ่งเป็นการศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดตั้งยุทธธรรมชุมชนฉบับนี้ จะเป็นงานวิจัยที่สามารถหาคำตอบเพื่อรองรับในการใช้บังคับของร่างพระราชบัญญัติยุทธธรรมชุมชน พ.ศ...เมื่อประกาศเป็นกฎหมายได้เป็นอย่างดี เพื่อนำข้อดี ข้อเสียของการจัดตั้งยุทธธรรมชุมชนที่ได้จากการศึกษาไปแก้ไขพัฒนากฎหมายสืบไป และทำให้เกิดเครือข่ายยุทธธรรมชุมชนที่เข้มแข็งจนสามารถส่งเสริมให้ ร่างพระราชบัญญัติยุทธธรรมชุมชน พ.ศ...มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่ดียิ่งขึ้น อีกทั้งยังเป็นการส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือในชุมชนอันนำมาสู่การพัฒนากระบวนการยุทธธรรมในภาคประชาชน และท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาความสำคัญของปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินการตามร่างพระราชบัญญัติยุทธธรรมชุมชน พ.ศ...
- 2) เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎี กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งยุทธธรรมชุมชนในประเทศไทยและต่างประเทศ
- 3) เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินการจัดตั้งยุทธธรรมชุมชนอันนำมาเพื่อพัฒนามาตรการทางกฎหมายอันเป็นกฎหมายต้นแบบในการจัดตั้งยุทธธรรมชุมชนและจัดตั้งชุมชนในท้องถิ่นได้

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

- 1) ขอบเขตด้านเนื้อหาการวิจัย ผู้วิจัยจะทำการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) และการสนทนากลุ่มเฉพาะเจาะจง (Focus Group) เพื่อศึกษาความสำคัญและสภาพปัญหา ตลอด

จนถึงแนวคิด ทฤษฎี ทั้งกฎหมายไทยและกฎหมายต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม กระบวนการยุติธรรมชุมชน การป้องกันอาชญากรรม การลดข้อพิพาท การไกล่เกลี่ย กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ และกฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมชุมชน

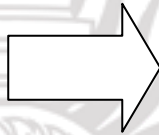
2) ขอบเขตกลุ่มเป้าหมายในการวิจัยเชิงสำรวจ ได้แก่ ผู้วิจัยจะตั้งปัญหาเพื่อสัมภาษณ์เชิงลึกและ สนทนากลุ่มเฉพาะเจาะจง (Focus Group) โดยผู้วิจัยเลือกกลุ่มเป้าหมายโดยเจาะจง คือ กลุ่มประชาชน/บุคลากรในองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี จากนั้นผู้วิจัยจะเลือกทำการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) โดยจะนำข้อมูลดังกล่าวมาเพื่อศึกษาแนวทางพัฒนากฎหมายและจัดตั้งยุติธรรมชุมชนขึ้นในอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี

3) ขอบเขตด้านพื้นที่ อำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

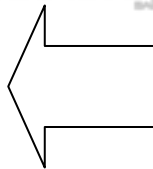
1.4 กรอบแนวความคิดในการวิจัย

ปัญหากระบวนการยุติธรรมไทยไม่ได้รับการพัฒนา เนื่องจากกระบวนการยุติธรรมไทยเป็นแนวคิดที่เน้นกระบวนการยุติธรรมไทยกระแสหลักโดยสถาบันเท่านั้น ไม่ได้เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการยุติธรรมจึงควรมีการจัดตั้งยุติธรรมชุมชนเพื่ออำนวยความสะดวกยุติธรรมนอกเหนือจากยุติธรรมกระแสหลักซึ่งต้องอาศัยความรู้ความเข้าใจในกระบวนการยุติธรรม เพื่อสนับสนุนการจัดตั้งยุติธรรมชุมชนขึ้น

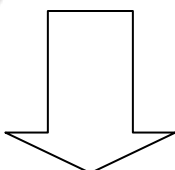

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 2560 / ประมวลกฎหมายอาญา / ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
กฎหมายต่างประเทศประเทศสหรัฐอเมริกา/ ร่างพระราชบัญญัติยุติธรรมชุมชน พ.ศ....
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับ กระบวนการยุติธรรม /แนวคิดและ ทฤษฎีในการลงโทษ/ หลักการขั้นตอนการดำเนินกระบวนการพิจารณา และกระบวนการยุติธรรม/องค์กรและหน้าที่ในการอำนวยความสะดวกยุติธรรมตามหน้าที่หลัก (ยุติธรรมกระแสหลัก)/แนวคิดทฤษฎีกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์/ หลักการยุติธรรมชุมชน การให้ประชาชนสังคมมีส่วนร่วม/งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมทางเลือก

- 1) ปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนทางนิติศาสตร์ ให้มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเพื่อสนับสนุนในนักศึกษาลงพื้นที่เพื่อแก้ไขปัญหาข้อเท็จจริงทางข้อกฎหมายได้รวมทั้งสามารถนำไปต่อยอดในการพัฒนา กฎหมายให้เกิดประโยชน์ยิ่งขึ้น
- 2) กฎหมายของไทย เกี่ยวกับการจัดตั้งยุติธรรม มีสภาพ บังคับที่มีประสิทธิภาพ และมีเนื้อหาที่ชัดเจนยิ่งขึ้น
- 3) สามารถอำนวยความสะดวกยุติธรรมให้แก่ประชาชนและสังคมได้อย่างเต็มที่ และเกิดการจัดตั้งยุติธรรมชุมชนที่เป็นรูปธรรม

รูปแบบการจัดตั้งยุติธรรมชุมชนที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ร วมทั้ง คณะนิติศาสตร์ สามารถถ่ายทอดองค์ความรู้สู่ชุมชนได้ อันเป็นส่วนหนึ่งในการสนับสนุนการจัดตั้งยุติธรรมชุมชน

สมมุติฐานงานวิจัย

การจัดตั้งยุติธรรมชุมชนโดยความร่วมมือของภาคประชาชนจะทำให้การเข้าถึงกระบวนการ ยุติธรรมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและ สามารถลดปริมาณคดี ข้อพิพาทจากกระบวนการยุติธรรมได้ รวมทั้งการศึกษาปัญหาความเป็นไปได้ในการจัดตั้งกระบวนการยุติธรรมชุมชนก็เป็นไปเพื่อรองรับการบังคับใช้ ร่างพระราชบัญญัติยุติธรรมชุมชน พ.ศ...ให้มีประสิทธิผลดีขึ้น

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

“ชุมชน” หมายความว่า กลุ่มคนที่มีวิถีชีวิตเกี่ยวพันกันและมีการติดต่อสื่อสารระหว่างกัน อย่างเป็นปกติและต่อเนื่องโดยเหตุที่อยู่ในอาณาบริเวณเดียวกันหรือมีอาชีพเดียวกันหรือประกอบกิจกรรมที่มีวัตถุประสงค์ร่วมกันหรือมีวัฒนธรรมความเชื่อหรือความสนใจร่วมกัน”

“ยุติธรรมชุมชน ” หมายความว่า การดำเนินงานร่วมกันระหว่างสมาชิกของชุมชน กับหน่วยงานของรัฐในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการกระทำความผิดทางอาญา การเสริมสร้างความสมานฉันท์ในชุมชน

“ศูนย์ยุติธรรมชุมชน ” หมายความว่า สถานที่ที่ยุติธรรมชุมชนประสานงานและดำเนินงานร่วมกันกับคณะกรรมการศูนย์ยุติธรรมชุมชน และอาสาสมัครยุติธรรมชุมชน

1.6 ประโยชน์ของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาความสำคัญของปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินการตามร่างพระราชบัญญัติยุติธรรมชุมชน พ.ศ...
- 2) เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎี กฎหมายที่เกี่ยวกับการจัดตั้งยุติธรรมชุมชนในประเทศไทยและต่างประเทศ
- 3) เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินการจัดตั้งยุติธรรมชุมชนอันนำมาเพื่อพัฒนามาตรการทางกฎหมายอันเป็นกฎหมายต้นแบบในการจัดตั้งยุติธรรมชุมชนและจัดตั้งชุมชนในท้องถิ่นได้